

Xujun xi kin'ekjíhi xuta xi ntje Hebreo tjeħen ra

*B'i ts'ín tís'ejñā chji nga kinchjakoná Ntianá nk'ie
nga kits'ín nibá Ntihí*

¹ Nkjin niyá ko kj'aí kj'aí ts'ín kinchjakó Ntianá ntje cháná. Já profeta kits'inchjén nga kinchja nistjin nk'ie. ² Tunga nistjin fekuhu xi kich'aá nd'ai Ntianá kits'ín nibá Ntihí nga j'ai nchjakoná ngajoho. Kui Ntíu xi kits'inchjén nga kits'ínnda əsunntee ko nk'a jáñ, ko kitsjáha nga kama ts'e ngayjee ni xi tjín.

³ Ajihin Ntíu sakúchji kjuachánkahá Ntianá ko kui xi bakúchji kjuatík'uħun Ntianá. Kui xi ts'ín nga s'e ngayjee ni xi tjín tu ngat'aha nga'yún chánkahá éhen. Nk'ie nga ja kikjexínná ngatitsunná nga kits'ínjená nginkun Ntianá, ngjik'iejñat'aha Ntianá nk'a jáñ.

B'i ts'ín tís'ejñā chji nga 'yún nk'a tjen Jesu nga ntítsjee

⁴ 'Yún nk'a kin'etsjen nga ntítsjee, at'aha tu nkuhú kui xi 'mi Ntihí Ntianá. ⁵ B'i kitsúħu Ntianá nga kinchjakó:

Ji xi Ntína,
an xi tsichu ma Na'mihi.
Ndaha nku ntítsje najmi b'a kik'ihin. B'i ts'ín kinchjanijmíyah Ntihí:
An xi kama Na'mihi,
ko kui xi kama Ntína.

Nk'ie   nga   b'a   kitsú,   najmi   ntítsjee
kinchjanijmíyaha.

6 Nk'ie nga kits'ín nibá Ntí tjuhun əsunntee, b'i
kitsú:

Ngatenteē ntítsjenä kats'íntsjohö.

7 Ko b'i ts'ín kinchjanijmíyaha ntítsjee:

Ntítsjenä, kui xi xi nkúhu ntjo.

Ko xi ts'ínxát'ana, kui xi xi nkúhu njai nd'í.

8 Tunga b'ihí ts'ín kinchjanijmíyaha Ntíhi:

Ntia ní, ji xi kuatexumai sín,

ko kuatexumai sisin nk'ie nga kuatexumai.

9 Tsjohi ni xi naxu tjín,
ko najmi sasíhin ni xi najmi nda.

Kui nga j'ajíhin ra an xi Ntiahi,

ko 'yún kitsjaha kjuatsjo nga xi tjíntujíhin.

10 Ko b'i tą kitsú sa:

Ji xi Ntia,
nga tut'sihin ni kin'endai əsunntej,
ko ntsai kin'endakohoni nk'a jáñ.

11 Kfè ngayjee ni xu'bí,
tunga ji tu nkú kuiinchunní.

Kama chá ngayjee niu xi nkú joyaha tsa najyun.

12 Kama b'a n'eihí xi nkúhu nku najyun,

ko n'ek'óntjaiyai

xi nkú ts'ín n'ek'óntjaiya nku najyun.

Tunga ji bi najmi k'oontjaiyai,

ko ndaha nku nistjin najmi kama chái.

13 Ndaha nku ntítsje najmi b'i kik'ihin:

Tinchint'áni má batexuma,

k'uentú maná xi fi kontrahi kinte tsukui.

14 At'aha ntítsjee bi, kui xi ntjo xi ts'ínxát'aha
Ntianá. Kui xi n'e nibá tu xi basinkoho xutə xi
ts'íinkjáhiñ nga k'uaniki.

2

*B'i ts'ín tís'ejñā chji nga tjíhin nga n'esihiín én xi
kits'ín nibáná Nt̄ianá*

¹ Kui kjuaqha tjíhin nga 'yún n'esihiín raqá ni xi kinu'yáá, tu xi najmi kuankín t'axíhin raqá ni xi ts'e Nt̄ianá. ² At'aha santaha én xi kits'ínkjas'en ntítsjeee kis'ehen nga'yún ko kits'ínkjáihn chjí xi kanéhen ngayjeee xuta xi kits'ín ngatitsun nga najmi kint'é'ehen éen. ³ Kui nga nd'ai, qunkú ts'ín kuitjunkihinná tsa najmi n'esihiín én chánka xi ts'ínk'ankiná? Tjun Ndaq Nt̄ianá kitsúya xi nkú ts'ín kuankihiná ko qas'ai xi incha kint'éhen nga b'a kitsúya kixi ngáhaná kui niu. ⁴ Ko Nt̄ianá ta tsakúchji nga kjuaxi éen. Kits'ín ni xi bakúchji kjuachánkahq ko nga'yúhun ko nkjin tíkjá kjuankjún, ko xi nkú ts'ín mjehe kits'índzjoná kjuanda xi tsjá Espíritu.

*B'i ts'ín tís'ejñā chji nga xi nkúhu ñá j'ai ts'ín ma
yjoho Jesu*

⁵ Asunnte xi tíchubanijmíyaháná, xi qas'ai nibáhá, najmi qaya ntsja ntítsjeee y'éjñaya Nt̄ianá, tsa kui xi incha kuatéxumahq. ⁶ Tjít'a xujun éhen Nt̄ianá má nga b'i kitsú nku xi kinchja:

¿Yáha xuta, nga najmi ndyajajihin kjuankjintak'uhin?

¿Á ch'axkihi rj xuta, yáha kui?

⁷ Chubahá 'yún kinte kin'e mai nga ntítsjeee, ko kik'ajhi kjuachánka ko nga chankjún.

⁸ Aya ntsja y'entuyáí ngayjeee ni xi tjín qasunteee.

Nk'ie nga qaya ntsja xuta y'entuyá Nt̄ianá ngayjeee ni xi tjín, ndaha nku ni najmi y'éjñá ndaí ma.

Tunga nk'iehé nga chaseheé, yaá nga najmi ngayjee niü tjíntuyáyje aya ntsja. ⁹ Tunga yanáá xi nkú ts'ín Jesu. Tü chubahá 'yún kinte kin'e ma nga ntítsjee. Kik'aihi kjuachánka ko tíyankjún ąt'ahá j'ajin ngabayoo. Tü ngat'ahá kjuandaha Ntianá ngabayaha Jesu ngandaná kamaha.

¹⁰ Tü xi nkjin kámaha ntíhi Ntianá xi sákúhu rä kjuachánka, Ntianá xi kits'ínnda ngayjee ni xi tjín ko ngat'ahá Ntianá tjíntuhu niü, kits'ín nga ajihin kjuaq'uun kama Cristo xi tjíhin nga káma, tü xi ts'íink'ankihí xutä. ¹¹ Ąt'ahá xi ts'ín je xutä nginkun Ntianá ko xutä xi n'e je, nkuhú maha Ná'mihí. Kui kjuahá nga najmi ma subahä rä Ntíhi Ntianá nga nts'e tsuhü rä xutä xu'bo.

¹² Tjít'a xujun éhen Ntianá má nga b'a kitsú:
Ji k'uenijmíhi já nts'e,
ko ts'intsjoho ajihin xutä xi ma ñjakú nga ts'íntsjohi.
¹³ Ko b'i kitsú ya:

Káma 'yún tak'an Ntianá.
Ko b'a tä kitsú sa nginku niyá:

Á an ei síijñakä ntíhi Ntianá xi kitsjána.

¹⁴ Xi nkú ts'ín yjoninte y'a ntí xi tíinchako Jesu, kui nga b'a tä kik'iehe. B'a kik'ie tü xi nk'ie nga kuayáha ts'íinkjehe xi batéxumahä rä ngabayoo, kui xi ndanindoo. ¹⁵ B'a ts'ín kits'ín ndaíhi rä ngatenteë xutä xi y'entuhu xi nkúhu xutä musu xi kich'atse ąt'ahá kitsankjún ngabayoo.

¹⁶ Ąt'ahá tíjña chji chji nga najmi ntítsjee j'aisinko. Xi ntjehé ní Abraham y'ahä rä, kui xi j'aisinko. ¹⁷ Kui kjuahá nga j'ai ts'ín maha yjoho xi nkúhu já nts'e, tü xi nginkun Ntianá tsichu maha nku nda ná'mi titjun xi ma nimahä xutä

kó xi kixi fiko xáha, tū xi kama b'a ts'ín tsjáha rā chje Ntjaná nga k'uéchjí ngatitsuhun xuta. ¹⁸ Kikie kjuanima kó kichjut'ayák'un. Kui kjuaha nga ta ma basinkoho nd'ai xi chjut'ayák'uhun.

3

B'i ts'ín tís'ejña chji nga 'yún nk'a tjen Jesu nga Moise

¹ Kui b'a maha, já nts'e, jun xi kin'e jenuu kó j'ájinnuu Ntjaná nga kjuáts'enuu, n'enkjintak'un sisun yáha Jesu. Kui xi y'eaxha Ntjaná kó kui xi nda na'mi titjun xi s'ejinná. ² Kui xi kixi kits'ín nginkun xi kitsjá xáha, xi nkú ts'ín Moise ta kixi ngjikó xáha ajihin ngayjee xuta xi ts'e Ntjaná.

³ 'Yún chánka sa kjuachánka xi kikanéhé Jesu nga xi kikanéhé Moise. B'a kama xi nkú ts'ín 'yún chánka sa kjuachánka xi ts'ínkjáihin nda xi ts'ínnda nku ni'ya nga kjuachánka xi sakúhu ni'yoo at'aha tsjo tjín. ⁴ Tú má ni'yahá ni, tjín xi ts'ínndahá. Tunga ngayjee ni xi tjín, Ntjaná kits'ínnda.

⁵ Nku nda musu xi kixi ngjikó xáha ajihin xutaha Ntjaná kama Moise. Kui xi y'éjña chji ni xi kuuitsu Ntjaná askahan. ⁶ Cristo bi, ta kixi fiko xáha, tunga Ntíhi tí'mi bi. Kui nga batéxumaha rā ni'yahá Ntjaná. Kó ni'yoo, kui xi ñá nd'ai. Ni'yaá tsa tū nku ndjáhá kuinchajián ni xi ma 'yún tak'aán kó tsjo maná q't'ahá tichuyáhá ni xi tsjáná Ntjaná.

B'i ts'ín tís'ejña chji ni xi mahq xifi t'axihin Ntjaná

⁷ Kui b'a maha, n'esihin ruu xi nkú ts'ín tjít'a ni xi títsu Espirituhu Ntjaná:

Tsa nd'ai kuinú'yó ntaha,

⁸ najmi tú ndjá b'eyo animanuu,

xi nkúhu já xi kits'ínkj'a t'axín énnä,
nístjin nga kikjut'ayák'unna nanki kixiu.

⁹ Yo kikjut'ayák'unna ntje chánu xi nkú k'an,
ndaha tsa yachán nú kicie ni xi kits'ian.

¹⁰ Kui nga kits'inkjankóhona xúta xi kis'e nk'ie
ko b'q kixian:

"Ja kindyjajihin jái,
ko najmi mjehé incha k'úémajin ni xi ts'ān."

¹¹ Kui nga kama kjahanna
ko ts'intjusan ni xi kixian,
nga najmi kjuas'en xúta xu'bo,
má nga ts'íinkj'áya xúta xi ts'ān.

¹² Chúhuun yjonu, já nts'e. Najmi tu kas'e
ajinnu xi najmi nda tjíya animaháha, xi najmi
s'ejihin, xi ngjuai t'axíhin Ntjaná xi tijñá tík'un.

¹³ Tu sa ní xki nístjin b'i ngján tjen nga'yúhuun
xinkiu nk'ie nga tijñá sa nístjin xi títsu éhen
Ntjaná, tu xi ndaha nku xi tjín ajinnu najmi
k'úanachaháha rá ngatitsuun ko ndjá s'eya animaháha.
¹⁴ Tísakút'aná nd'ai ni xi ts'e Cristo, túnga tjíhín ni
nga tu nku ndjáhá kuinchajián xi nkú ts'ín kama
'yún tak'aán Ntjaná nk'ie nga tut'sihin ni. B'q n'eé
santaha nístjin xi fekuhu.

¹⁵ At'aha tincjhako saná éhen Ntjaná xi b'i ts'ín
tjít'a:

Tsa nd'ai kuinú'yó ntaháha,
najmi tu ndjá b'eyo animanu,
xi nkúhu já xi kits'ínkj'a t'axín énnä.

¹⁶ ¿Yá xutaha xi kint'é túnga kits'ínkj'a t'axíhín
éhen Ntjaná? ¿A najmi ngatenteehéhé xuta xi
tsitjukó Moise Egipto? ¹⁷ ¿Ko má xutaha xi
kits'inkjankó Ntjaná yachán nú tjíhin? ¿A najmi

xi kits'ihín ngatitsun? Kui xi kis'entu yjoninte k'iehen ante kixiu.

¹⁸ Ko nk'ie nga b'a kitsú kixi kixi Ntianá nga: "Najmi kjuas'en xutə xu'bø má nga ts'ínkj'áya xutə xi ts'ān", ¿yá xi kits'ínkjó nga b'a kitsú? ¿A najmi xutə xi najmi kint'é'ehén? ¹⁹ Kui nga yahaná nga najmi kama incha jas'hen at'aha najmi kis'ejihín Ntianá.

4

B'i ts'ín tís'ejñä chji nga xutə xi ts'e Ntianá kjuas'en ante xi má nga ts'íinkj'áya

¹ Kui b'a maha, b'a títsu saha nd'ai éhen Ntianá xi títsuya titjun nga kuitjás'eén má nga tsjá Ntianá nga ts'íinkj'áya xutə xi ts'e. Tunga tjihín ni nga kjuántahä räá yjoná tu xi najmi s'ëhe xi natsin k'úentu. ² At'aha ñá tə kis'enijmíná én nda tsuhu Ntianá. Kama xi nkú tə ts'ín kis'enijmíhi xuta xu'bø. Tunga máha kui, najmi tsakj'á kjuanda xi y'a éen at'aha najmi kis'ejihín én xi kik'inyahä.

³ Tunga ñá xi ja kis'ejinná kuitjás'eén má nga ts'íinkj'áya xutə xi ts'e Ntianá. B'i kitsú Ntianá:
Kui nga kama kjahanna
ko ts'intjusan ni xi kixian,
nga najmi kjuas'en xutə xu'bø,
má nga ts'ínkj'áya xutə xi ts'ān.

B'a kitsú ndaha tsa ja kama ndjuúhü xáhə Ntianá nistjin nga kits'ínnda ąsunntee. ⁴ At'aha b'i ts'ín tjít'a xujun éhen Ntianá ngat'a ts'e nistjin xi yatuu: Nistjin xi ma yatuuhu
kama ndjuúhü ngayjee xáhə Ntianá
ko kits'ínkj'áya.

5 K_o b'a t_a títsu ya:
 Najmi kju_{as}'en xut_a xu'bo,
 má nga ts'iinkj'áíya xut_a xi ts'qan.

6 Kui b'a maha, ndyjat'a sa xut_a xi kju_{as}'en yo.
 At'ah_a xi tjun kis'enijmíhi én nda tsuh_u Nt_{ian}á
 najmi kint'één, kui nga najmi jas'hen yo. **7** K_o
 kui nga t_a y'éjñahá ngáha Nt_{ian}á kj'áí nistjin, kui
 xi nd'ai. Askahan nga ja j'a nkjin nú, kits'íncinchja
 David nga b'i kitsú xi nkú nga ts'ín ja kab'et'a ei:
 Tsa nd'ai kuinú'yó nt_ah_a,
 najmi t_u ndjá b'eyo animan_u.

8 At'ah_a tsa Josue kitsjáh_a xut_a xu'bo nga incha
 ts'iinkj'áíya, najmi tjín xi nkú ts'ín kj'áí nistjihin
 t_a k'uéjña ngáha Nt_{ian}á. **9** Kui kju_{ah}a nga t_jíñá
 sa nga ts'iinkj'áíya xut_a xi ts'e Nt_{ian}á xi nkú ts'ín
 kits'ínkj'áíya Nt_{ian}á nistjin xi yatu_u.

10 At'ah_a xi kju_{as}'en má nga tsjáh_a Nt_{ian}á nga
 ts'iinkj'áíya, kui xi ja kama ndju_{uh}u xáh_a xi nkú t_a
 ts'ín Nt_{ian}á kits'ínkj'áíya nga ja kama ndju_{uh}u xá xi
 kits'ín. **11** Kui nga n'ehená nga'yún nga kuitjás'eén
 má nga ts'iinkj'áíya xut_a xi ts'e Nt_{ian}á, t_u xi najmi
 s'ehe ajinná nku xi kuijn_e, tsa b'a t_a ts'iín xi nkú
 nga kits'ín xut_a xi najmi kint'één.

12 Éhen Nt_{ian}á najmi ni k'ien. Tjíhin nga'yún.
 Kui xi 'yún yjo sa nga ngayjee kich_a xi yjo
 nga jo ngaba. Nga masehen animaná k_o es-
 pirituná fas'enjin nga bateya, k_o nga masehen má
 tjíxanyah_a nintaná k_o na'yuh_u nintaná fas'enjin
 nga bateya. Base sisin ni xi n'enkjíntak'aán k_o xi
 nkú ts'ín tjíya animaná. **13** Najmi tjín ni xi kamanda
 xi najmi tíbe Nt_{ian}á. Tjíntu chji chji. Najmi tjín ni
 xi tjíntu'máh_a xi tjíhin nga n'ekjas'eheén kuent_a.

B'i ts'ín tís'ejñā chji nga Jesu xi ndä na'mi titjunná

¹⁴ Kui nga tjíhin nga tu nku ndjáhá kuinchajihinná xi s'ejinná. At'ahä tijñaná nku ndä na'mi titjun chánka xi tsichu ndjiojmi ján, kui xi Jesu Ntíhi Ntjaná. ¹⁵ Ko Ndä na'mi titjunná, kui xi mahä base nimñaná nk'ie nga najmi ndjá tijyaná, at'ahä ko ta kui ta kichjut'ayák'un xi nkúhu ñá, tunga ndahá ichí najmi kits'ín ngatitsun. ¹⁶ Kui nga najmi tu jo jan kas'eyahaná nga kfink'uhún Ntjaná xi batéxumaná ko xi tjíhín kjuanda, tu xi b'a ts'ín kama nimahä rä ñá ko sakúná kjuandahä xi kuasinkoná nistjin nga un skuená.

5

¹ Ajihín xuta chj'ajin ngayjee xi ma ndä na'mi titjun ko 'bai xáha nga kui xi tsjén titjuhún xuta nginkun Ntjaná, tu xi tsjáha chje ko ts'íink'ien chü tu xi kama ndyjat'aha ngatitsuun. ² Be xi nkú ts'ín base nimahä xuta xi machjéhen nga sakúyahä ko xi kindyjajihín, at'ahä ndä na'mi titjuun ta xutahá niu. ³ Kui nga machjéhen nga ta tsjáha chje xi ts'e tu xi kama ndyjat'aha rä ngatitsuhún, xi nkú ts'ín ta tsjá chjehé xuta naxinantó.

⁴ Nk'ie nga b'i tsu xá xi ts'ín jóo, najmi kui b'et'a xá suba yjoho. Ntja níná tsjá xá xu'bí, xi nkú ta kamat'ain Aaron nistjin nk'ie. ⁵ Cristo bi, nk'ie nga kama ndä na'mi titjun, najmi kui suba ts'asje nk'a yjoho. Ntja níná xi b'a kits'ín. B'i kitsuhú:

Ji xi Ntina,

an xi tsichu ma Na'mihí.

⁶ Ko b'i ta ts'ín tjít'a ya éhen Ntjaná:

Ji xi ndä na'mi tu nk'éhé ni.

B'a ts'ín tijña xáhi

xi nkúhu xá xi ts'e ndä na'mi Melkisedec.

⁷ Nk'ie nga y'ejña Cristo əsunntej, animahə ngjikj'ahə rä nga kinchjako Ntjaná kó kikjaníndzjo ntánkun. Tsankihí Ntjaná nga ts'jinkj'a t'axihín ngabayoo, kó tsasínñju Ntjaná ni xi kitsú at'ahə tu xí kits'ínkjas'ehén rä yjoho Ntjaná. ⁸ Ndaha tsa kui xi Ntihí Ntjaná, tunga j'ajihín kjuanima. B'a ts'ín kikiehe ni xi 'mihí nga nuú'yá'één. ⁹ Ko nk'ie nga ja kama xi tjihin nga káma, tsichu ma xi tu nkjéhé ni ts'jink'aniki ngayjee xutə xi kuint'é'éhen. ¹⁰ Ko Ntjaná kits'ín maha ndä na'mi titjun nga kitsjáhə xá xi tjehēn rä Melkisedec.

B'i ts'ín tís'ejña chji nga tjihin nga kfinndjukqá xi s'ejinná

¹¹ Ngat'a ts'e ni xu'bí tjín nkjún sa ni xi kuixiín kai, tunga 'nihí tjín nga k'úejña chjiihi, at'ahə ja najmi tə k̄itsə mankjihinnu. ¹² Ja ní nd'ai tjihin nga kámo já maestru kai, tunga tu yje machjén sahanu xi k̄akúyanu nku niyá sa ni xi tjun binchiyáá éhen Ntjaná. Jun ja tə tsichu ma ngáhanu xi nkúhu ntínta xi machjéhen ntáchiki. Kui xi najmi nichine nda machjéhen. ¹³ Ngatentee xi baki, kui xi ntínta kó najmi kjee be má nihi xi naxu nginkun Ntjaná. ¹⁴ Tunga nichine ndoo, já xi chóo ma kjine. Kui xi ts'inchjén tehente kjuankjintak'uhun kó mankjihín má nihi xi nda kó má nihi xi najmi nda.

6

¹ Kui b'a maha, ja kuichu chubə nga k'úéntaá ni xi tjun binchiyáá Cristo, tu xi tu nku kfinndjunáá ni xi ndyjat'áná nga chaá. Najmi chubahə nga tə

sákúya ngáhaná nga kfinchj'ä ngáha räá animañá, kó tsa tå sákúya ngáhaná nga k'uéntaá ni ch'onk'un xi ngabayoo fikoná, kó tsa tu nku sákúyaháná nga s'ejinná Ntjaná, ² kó ni xi ts'ë nga mjenéé ntsáá xinkiá nga saténtáá, kó nga ni xi ts'ë nga kuichú nistjin nga kj'uaíya ngáha rä xutä ngabayoo kó nk'ie nga kuasehé Ntjaná mí nihi xi kits'ín nga nkunkú xuta. ³ Mjeni kuakúyaihi ni xi ndyjat'ánu. B'a n'eí tsa Ntjaná tsjánteni.

⁴ Xutä xi ja tsichu mankjihin ni xi ts'ë Ntjaná kó kits'íntsjojín ni xi tsjáná Ntjaná, kó tå kisakút'ahá Espirituhu Ntjaná, ⁵ kó kits'íntsjojín én ndaha Ntjaná kó nga'yúhun Ntjaná xi kama chji ąskahan, ⁶ tsa k'uéjña ni xi ts'ë Ntjaná xi ja kikjut'a ngayjee ni xu'bí, najmi tå tjín xi nkú ts'ín kama tsetse saha, tsa ngjuaijkj'á ngáha rä animahä. At'ahä tå kuihi kuentä ts'ë suba tíñcha fát'a kruu xi ma jo niyá ngáha Ntíhi Ntjaná kó titsjánte nga tíchajnucha Ntíhi Ntjaná.

⁷ B'a mahä xutä xi yjanki Ntjaná, xi nkúhu t'ananki xi nkjin niyá b'anehe ts'i. Tsjáha chan xi kjine xi ts'ínxásun t'ananki, kó Ntjaná nda ts'ínkó t'ananki. ⁸ Tunga t'ananki xi tu jñáhá tsjá kó na'yá, ndaha tsa ts'íü b'anehe, kui xi najmi chumi ni chjíhi rä kó ni xi najmi nda nginkun Ntjaná bichú ma. Kui xi sákúhu nga kuiti.

⁹ Kó máha jun, já nts'e xi tjoní, ndaha tsa b'a ts'ín tichubai, behé tak'uín nga jun xi sákúnu ni xi 'yún nda sa. Kui ni xi y'aha rä nga k'uaikiá. ¹⁰ Kixi ts'ín Ntjaná kó najmi ts'íncaya ni xi kin'o kó xi nkú ts'ín tsakuchjíú nga tjonu Ntjaná nk'ie nga nda kin'ekoo xutä xi ts'ë nistjin nk'ie, xi nkú nga tå tím'o

santaha nd'ai.

¹¹ Mjeni nga tu nkú b'a n'enú santaha nistjin xi fekuu tu xi sakú kikjihinnu ni xi tichuyóho. ¹² Najmi mjeni tsa kama ts'o. Tu sa ní b'a ta n'oo xi nkú nga incha ts'in xi sakuhu ni xi kitsuhu Ntjaná nga tsjáha. Kui xutaha xi tu nkú s'ejihín ra Ntjaná ko mahá kuyá.

B'i ts'in tis'ejña chji nga ts'in Ntjaná ni xi tsu

¹³ Nk'ie nga kitsuya titjun Ntjaná ni xi tsjáha Abraham, ta y'éjña nga ts'íintjusun ni xi kitsú. B'a kits'in at'ahá najmi tjín xi 'yún chánka sa, tsa kui xi ts'íinkie nga ts'íintjusun ni xi kitsú. ¹⁴ B'i kitsú Ntjaná: "An ts'ian nga nda kamat'ain ko an ts'ian nga ntje xi s'ehi 'yún nkjin kama." ¹⁵ Kikuyá k'uk'un Abraham ko kui nga kits'ínkjáihin ra ni xi kitsuya titjun Ntjaná nga tsjáha.

¹⁶ Xuta, tu xi chahá ra nga ts'íintjusun ni xi tib'enda, nku xi 'yún nk'a tjen nga kui ts'íinkie nga ts'íintjusun éhen. B'a ts'in najmi ta s'ehe én. ¹⁷ Kui nga y'éjñaha Ntjaná nga ts'íintjusun ni xi kitsú, at'ahá kama mjehé nga skue sisihin xi ts'íinkjáihin ni xi kitsuya titjun nga tsjáha ko nga najmi ts'ínk'óntjaiya éhen.

¹⁸ Ntjaná najmi mahá b'anacha. Kui nga nga joø ni xi kitsuhu Ntjaná najmi mahá b'óntjaiyaha, ko kui niu xi tsjá nga'yúnná ñá xi kich'aá ni xi kik'inná nga n'ekjáihin. ¹⁹ Nk'ie nga b'a ts'in tichuyáháa ni xi tsjáná Ntjaná, tísasijña ntsjan ntsjan animaná nga tíma 'yún tak'un xi jas'en santaha ante xi 'yún nkjúhun ninku xi síjña ndjiojmi jáñ. ²⁰ Yø má nga jas'en Jesu ngajoná, nga ngji titjunná. Ko kui xi

tsichu ma nda na'mi tíjjun xi nkú ts'ín tjeheñ ra Melkisedec. Najmi ma feya xáha.

7

B'i ts'ín tís'ejña chji xáha nda na'mi Melkisedec

¹ Melkisedec, kui xi kama nda reihi nanki Salem ko nda na'mi xi kits'ínxát'ahá Ntjaná, Ntjaná xi tíjña nk'a jáñ. Nk'ie nga ja tít'óya ngáha Abraham nga kits'ín nganahá já rei xi ngji kjánko, as'ai Melkisedec ngjikj'á níyáha ko nda kinchjane nginkun Ntjaná. ² Ko Abraham tā kitsjáha nku títjá ngayjee ni xi kisakúhu.

J'áin Melkisedec, kui xi tsuhú ra "nda rei xi naxu ts'ín". Ko nda reihi Salem, kui xi tsu ngáha ra "nda reihi kjuajyu". ³ Najmi yahá má nibahá ra. Najmi kis'ehe na'mi ko náa ko ntje chá. Kui xi najmi kitsin ko najmi k'ien, nda na'mi xi nkú nga ts'ín nda na'mi Ntíhi Ntjaná. Najmi mahá feya xáha.

⁴ Chasoo xi nkú ts'ín 'yún chánka Melkisedec. Santaha ntje cháná Abraham kitsjáha nku títjá ni xi kisakúhu nga ngji kjánko já rei. ⁵ Tjít'a kjuatéxumahá Moise nga já na'mi xi y'ahá ra ntjehé nda na'mi Levi tjihin nga ts'íinkjáihin nku títjá ni xi sakúhu xutá, ndaha tsa xinkjín maha xinkjín, at'ahá nkuhú ntjehé Abraham y'ahá ra.

⁶ Tunga Melkisedec xi najmi ntjehé Levi y'ahá ra, kui xi kits'ínkjáihin nku títjá ni xi kisakúhu Abraham ko nda kinchjane nginkun Ntjaná Abraham, nda xi Ntjaná kitsuya titjuhun ni xi tsjáha. ⁷ Ko tíjña chji chji nga 'yún chánka sa xi nda nchjane xinkjín nginkun Ntjaná nga xi nda chubantjái.

⁸ Nk'ie nga nku tíkjá tqon ts'ínkjáíhín já na'mi xi ntjehé Levi y'ahá rä, a xutahá xi ts'ínkjáíhín kui niú, xi ndyjun nkini kuayá. Tunga ngat'a ts'e Melkisedec b'a títsu éhen Ntjaná nk'ie nga kui najmi k'ien. ⁹ Ko nk'ie nga Abraham kitsjáha Melkisedec nku tíkjá ni xi kisakúhu, ma b'a bixiaán nga ko Levi kítsjá, ndaha tsa Levi xi askahan ts'iínkjáíhín nku tíkjá ni xi sakúhu xutá. ¹⁰ B'a tjín kjáihin at'ahá Levi tíjñajin sa yjonintehé Abraham nistjin nga j'aikj'á niyáha Melkisedec, at'ahá yaá nga Abraham xi ntje cháhá Levi.

B'i ts'ín tís'ejña chji á nku nda na'mi titjun tsétse kamachjéhen

¹¹ Xutá Israel kits'ínkjáíhín kjuatéxumahá Ntjaná nk'ie nga tjihín xá já na'mi xi y'ahá rä Levi. Tunga najmi tsichukjuahá rä xáha já na'mi xu'bo nga ts'ín nga kama xutá xi tjihin nga kama. Kui kjuaha kamachjéhen nga j'aihi kj'ái nda na'mi xi kik'aihi xá xi nkúhu xi ts'e Melkisedec, najmi xi nkúhu xi ts'e Aaron. ¹² Kui nga tsa tib'óntjaiya xáha já na'miú, ta tjihin nga ta n'ek'óntjaiya kjuatéxuma xi y'ahá rä Moise.

¹³ At'ahá xi títsu éhen Ntjaná ej, xi k'uaihi xá xi nkúhu xi ts'e Melkisedec, kui xi y'ahá rä kj'ái ntjehé xutá Israel má nga najmi kjee bitjujin ndaha nku nda na'mi. ¹⁴ Tíjña chji chji nga Ndá Ntjaná Jesucristo ntjehé Juda nibahá rä, ntje xi najmi kits'ínkjó Moise nk'ie nga kinchjá nga s'e já na'mi.

¹⁵ 'Yún tíjña chji chji sa ni xi tíchubayaá ej. At'ahá nda na'mi tsétse xi j'ai b'a tjín xáha xi nkúhu xi ts'e Melkisedec. ¹⁶ Najmi kik'ai xáha xi nkú ts'ín

tíjñā kjuatéxuma xi títsuya má ntje cháha n̄ibaha r̄a já n̄am̄i. Kik'ai xá níhi ̄at'ah̄a tjíhín nga'yún nga tíjñā tík'un sín. Najmi mah̄a 'me.

17 At'ah̄a b'i ts'ín tjít'a má nga tichubanijmíyaha:
Ji xi nku nd̄a n̄am̄i santaha t̄u nkjéhé ni.

B'q ts'ín tíjñā xáhi
xi nkúhu xá xi ts'e Melkisedec.

18 Kui b'q maha, tsichukjet'aha kjuatéxuma chóo,
at'ah̄a najmi kis'ehē nga'yún k̄o najmi tsasinkoná.

19 At'ah̄a najmi kamah̄a kjuatéxumoō nga ts'íin nga
kama xut̄a xi tjíhín nga kama. Tunga nd'ai 'yún
nda sa n̄i xi tichuyáá xi tsjáná Nt̄ianá, kui nga
tíbichúk'un tiñah̄a r̄á Nt̄ianá at'ah̄a kui n̄i tichuyáá.

20 Nk'ie nga kama ni xu'bi, Nt̄ianá kikjihín y'éjña
nga kuitjusun. **21** At'ah̄a nk'ie nga kik'ai xáhi já
n̄am̄i xi ntjéhé Levi nibah̄a r̄a, najmi Nt̄ianá kikjin
y'éjña. Tunga ngat'a ts'e nd̄a n̄am̄i xu'bi, Nt̄ianá
kikjihín y'éjña nga kuihí xi kama nd̄a n̄am̄i. At'ah̄a
b'i ts'ín tjít'a má nga b'q kik'ih̄in:

Nt̄ianá y'éjña n̄i.

Najmi ts'iínjo éhen nga b'i kitsú:

"Ji xi nku nd̄a n̄am̄i t̄u nkjéhé ni."

22 Kui nga Jesu kits'íhin nga nku ni tsetse y'endako
ngáha Nt̄ianá. 'Yún nda sa kjuá tsetse xu'bi nga
kjuá xi chóo.

23 Nkjún n̄kjún kama já n̄am̄i xingisoō at'ah̄a
ngabayoō y'échjaha nga ngjuaindjuko xáha.

24 Tunga máha Jesu, najmi kfet'a xáhi at'ah̄a tíjñā
tík'un sín. **25** Kui kjuáha nga mah̄a r̄a ts'ínk'anki
síhin xi f'aik'úhñ Nt̄ianá t̄u ngat'ah̄a ni xi kits'ín,
at'ah̄a kui xi tíjñā tík'un t̄u nkjéhé ni k̄o bankintjái
xut̄a xi ts'e.

26 At'ahä machjénná nku ndä na'mi titjun xi nkúhu xu'bí, nku xi je, xi najmi n'enijéhé rä tsa mí nihi, xi najmi chüntí, xi najmi kin'enguijhín já ngatitsuún. Kui xi n'etsjohö ndjiojmi jáñ. **27** Kui xi najmi tjíhin nga xkj nistjin tjun tsjá chje tu xi n'endyjat'ahä rä ngatitsuhun kó askan ngáha tu xi n'endyjat'ahä rä ngatitsuhun xuto, at'ahä b'a incha ts'ín já na'mi xingisoo. Nkuhú nijá kitsjá sín chje nk'ie nga kits'inkjas'en yjoho. **28** Kjuatéxumoo já na'mi titjun xi yjoninte y'a kitsjá xáha, tunga askahan nga kitsjá Ntjaná kjuatéxumoo, as'ai y'éjña nga kitsjá xáha Ntíhi. Kui xi kin'e ma xi tjíhin nga kama. B'a kik'ie sín.

8

B'i ts'ín tís'ejña chji xáha Jesu ndjiojmi jáñ

1 Nd'ai tíjñaná ndä na'mi titjun xi b'a tjín xáha, kui xi Ntjaná kitsjáná. Ngjik'iejñat'ahä Ntjaná má tibatéxuma ndjiojmi jáñ. Kuihí ni xu'bí xi mjeni nga choo. **2** Kui xi tjíhin xá ante xi 'yún nkjúun, ante xi tíjña aya ninku najyunte xi kui kikjin. Kui xi Ntjaná kits'índa, najmi xuta.

3 ¿Má xi kui xáha já na'mi titjun? Chje tsjá kó ts'íink'ien chü xi f'aiko xuta. Kui nga Jesucristo ta tíjñahä rä chje xi tsjáha. **4** Tsa ni xi k'úejñaha ei asunntei, najmi ká ma rä ndä na'mi kai, at'ahä ja tjín já na'mi ei xi tsjá chje xi nkú ts'ín tjít'a kjuatéxumoo.

5 Ninku ni'ya najyunte xi kui kikjihin nk'a jáñ tíjña. Kui nga xi tíjñaha ei, kui xi ma joho. Yo má nga ts'ínxá já na'mi xi tjín asunntei. Ko yaá ni xu'bí at'ahä nk'ie nga ts'ínnnda Moise ninku

najyuntee, Ntianá b'a kitsúhu: "Nda nda chasei. B'a n'ek'íé sisin ngayjee xi nkú tjín xi tsakuhu nga tsichuk'unni əsunntu tjenkju." ⁶ Tunga nd'ai 'yún nda sa xá xi kik'ajhi Jesucristo nga já na'mi xi tjín əsunntei. Kui xi kits'inchjéhen Ntianá nga y'éndako xuta ni tsetse xi 'yún nda sa, at'ahá Ntianá kitsúya titjun ni xi 'yún nda sa xi tsjáhá xuta xi ts'e.

B'i ts'ín tís'ejña chji ni xi y'enda tsetse Ntianá

⁷ Tsa najmi chumi nihi xi kindyjat'ahá ni xi tjun y'éndako Ntianá xuta, najmi kàmachjén xi ma joho kai. ⁸ Tunga najmi kisasihín rä Ntianá ni xi kits'ín xuta xi ts'e. B'a ts'ín tjít'a éhen Ntianá:

B'i kitsú Ntianá: Kuichú nistjin,
nga k'uendákä nku ni tsetse
xuta Israel ko xuta Juda.

⁹ Ko ni tsetse xi tíxian nga k'uendá,
najmi b'a joyaha xi nkúhu xi y'endákä ntje cháhá,
nga jakj'a ntsja nga kik'onsje ante Egipto.
At'ahá najmi ndjá tsinchajin ni xi tjun y'endákä,
kui nga kits'in nga mahá rä.

¹⁰ Kuichú nistjin nga kuihí ni xu'bí
xi k'uendákä xuta Israel.
K'uejñájian kjuatéxumaná kjuankjint'ak'uhun,
ko tå k'uet'á əsun animaha.

An xi kama Ntiaha,
ko kui xi kama xutana.

¹¹ Najmi ta b'i ngján kujakúyahá rä já nts'e,
ko tå ndaha xinkjín,
tsa tu xi skuéhe nga an xi Ntiaha.

At'ahá ngatenteé skuéna,
xi 'yún ndyjahá ko santaha xi 'yún cháhá.

¹² An ts'inndyjat'ahá ngatitsuhun,

k_o najmi t_a ts'inkj'áítsjehenna jéhe.

¹³ Nk'ie nga Nt_íjaná títs'ínkjó e_i nga nku ni ts_etse_tíb'enda, kui xi tsuh_u r_a nga ja chá xi tju_un. Ni xi ja chá xi najmi t_a ndaha, kui xi ja najmi t_a tse k_amaha_t r_a ma.

9

B'i ts'ín tís'ejñā chji xi nkú chjun nínkü nayuntee

¹ Ni xi tjun y'enda Nt_íjaná kitsúya xi nkú ts'ín tjíhin nga n'etsjoh_o, t_unga ̄asunnteihí kisasínjña ante nkjún xi má nga n'etsjoh_o. ² B'i ts'ín kin'enda nínkü nayuntee_e. Ante xi tju_un, kui xi kik'in ante nkjún. Y_o kisasínjña nd'í seti_u k_o kis'ejñā yámix_a xi s'entusún nínküan chje.

³ K_o ante xi tíjña astun nayyun xi ma joho xi tjenchja aya nínkü nayuntee_e, kui xi kik'in ante xi 'yún nkjún. ⁴ Y_o kis'ejñā náchan chje toonsine xi má nga s'etisun ni xi sinjne. K_o yo t_a kis'ejñā kax_a tsje xi kjijnujeh_e toonsine. Kui xi bakúchji nga Nt_íjaná y'endak_o nku ni xut_a xi ts'e, k_o aya kax_a kisasínjñaya chutsín toonsine xi má nga kis'eya nichine mana_a, k_o t_a kis'ejñaya yániseh_e Aaron xi kitjuhu_u nts'én, k_o ndjio_e xi tjít'a kjuatéxumoo_o. ⁵ ̄Asun kax_a kis'entusún jo xi yjah_a tsjanka. Kui xi tsakúchji kjuachánkah_a Nt_íjaná k_o kitsjennéh_e tsjankah_a ante xi má nga Nt_íjaná kikjexín jéhe xuta. Ngat'a ts'e ni xu'b_i najmi machjéh_e tsa 'yún tse chubanijmíyaá nd'ai.

B'i ts'ín tís'ejñā chji xá xi kis'ehe nínkü nayuntee

⁶ B'a ts'ín kis'enda ni xu'b_i, as'ai fas'en tehente já na'mi_u ante xi tju_un nga ts'íntjusun xáha. ⁷ T_unga máha ante xi ma joho, nku tutuh_u nda na'mi

títjuun fas'en yo. Nku niyá fas'en xki nú. Ko nk'ie nga fas'en yo, tjíhin nga ngjuaikó jní tu tsjáha chje xi k'úéchjí ngatitsuhun ko ngatitsun xi tu ndyjehé ra kits'ín xuta. ⁸ B'a ts'ín bakúchjihi Espirituhu Ntianá nga nk'ie nga tíjñá sa ninku najyunte xi tjuun, najmi kjee yaha niyá xi bichú ante xi 'yún nkjúun.

⁹ Ngayjee niu bakú chubayaná xi nkú ma nd'ai. At'aha chje ko chu xi n'ek'ien najmi maha b'éya xi nkú ts'ín tjíhin nga s'eya kjuankjintak'uhun xuta xi kui niu ts'íntsokoho ra Ntianá. ¹⁰ Najmi maha b'a ts'ín niu at'aha ni xi títsuhú kjuatéxuma xu'bo xi tu a tjent'ahá, tu ni chinehé y'aha ra ko ni xi s'i ko nga kj'aí kj'aí ts'ín ts'ín je yjoho xuta nginkun Ntianá y'aha ra. Kui xi n'etjusun santa nkúhu nga kj'aí k'uejña ngáha Ntianá.

B'i ts'ín tís'ejña chji ni xi kits'ín jníhi Jesu

¹¹ Tungá ja j'ai Cristo ko nd'ai kui xi nda na'mi titjun xi bangisjainá ni xi nda kjuaxi. Kui xi jas'en ninku najyunte xi 'yún nda sa ko xi nda kikjin, xi najmi xuta kits'ínnda. Kui xi tsuhu ra nga najmi asunntee y'aha ra. ¹² Nkuhú niyá jas'en ante xi 'yún nkjúun. Najmi jníhi chutentsu ngjiko yo ko ta ndaha jníhi ntí turu. Jní xi ts'e ní ngjiko. B'a ts'ín y'échjíntjai síhinná.

¹³ Jníhi turu ko jníhi chutentsu ko nasuhu ntí turu xi kití, kui xi saténdzjojnúhu xuta xi najmi je nginkun Ntianá, ko kjuaxi nga b'a ts'ín ma jehe ei asunntei. ¹⁴ Tsa ni xi b'a ts'íhin kui niu, ¿a najmi 'yúhún tjín saha nga'yún jníhi Cristo? Kui xi tíjñajihin Espiritu xi tíjñá sín nk'ie nga kitsjá yjoho xi nkúhu nku chje xi je nginkun Ntianá. Kui

nga jníhi Cristo ts'ín jehe kjuankjintak'unna, tu xi najmi ta n'ehená ni xi fikoná ngabaya nga tu sahá tsjénnkihi Ntjaná xi tíjña tik'un.

15 Kui b'a maha, Cristo k'ienntjáhi xuta ko b'a ts'ín kits'ín ndaíhi ra ngatitsun xi incha kits'ín nk'ie nga chjí sahá ra ni xi tjun y'énda Ntjaná. Ko Cristo kits'ín nga kama chjíhi ra ni tsetse xi y'énda Ntjaná, tu xi xuta xi Ntjaná j'ájihin kama ts'iinkjáin síhín ra ni xi kitsúya titjun nga tsjáha.

16 Xi nkúhu xuta, kintehé ni nga kuayá, b'énda titjun ni xi kama ts'e ntíhi. Tunga najmi kamahá n'ekjáihin niu tsa najmi tjun kuayá xi kitsjá niu.

17 At'ahá nistjin nga kuayá xuta xi b'a kits'íun chjíhi ra ni xu'bo, tunga tsa tíjña tik'un sa, najmi kjee chjíhi ra niu.

18 Ko b'a ta kits'ín Ntjaná. Jní ta y'éndakoho ni xi tjuun. B'a ts'ín kama chjíhi ra kui nii.

19 B'a kits'ín Moise nk'ie nga kitsúyahá ngayjee xuta nga nkunkú kjuatéxuma xi tjít'a xujun kjuatéxumoo. As'ai jakjá jníhi ntí turu ko jníhi chutentsu. Ntánijua kits'íntijinkoho ko kitsungijin tsanká xi ni ko yá isopo. Kui xi kits'íncjén nga tsaténdzjojnukoho ra jníu xujun kjuatéxumoo ko ta ngayjee xuto. **20** As'ai b'a kitsú Moise: "Kui jní xu'bí xi títs'ín nga chjíhi ra ni xi tib'éndakonuu Ntjaná."

21 Ko Moise ta tsaténdzjojnuhu jníu ninku na-jyuntee ko ngayjee ni xi n'echjén yo nga n'etsjoho Ntjaná. **22** Xi nkú nga ts'ín tjít'a kjuatéxumoo nga tu xi nku ni kama jehe nginkun Ntjaná, jníhi xi maha b'a ts'ín. At'ahá tsa najmi ngjuai ndzjo jní, najmi tjín kjuan'endyjat'a.

B'i ts'ín tís'ejña chji nga Jesu kits'ínkjas'en yjoho ngandaná

²³ B'a ts'ín tjíhin nga kin'e je nginkun Ntianá ni xu'bø. Kui niū xi b'éjña chubaya ni xi tjín ndjiojmi ján. Tunga máha ni xi tjín ndjiojmi ján, nku chje xi 'yún nda sa nga xu'bø kamachjéhen nga kin'e je. ²⁴ Cristo najmi ante xi 'yún nkjún xi ntsja xuta kits'índakóho jas'en, kó tsa nku xi b'a mama tjín xi nkú nga tjín xi kui kikjin. Ndjiojmi ján ní tsichu kó tjína nginkun Ntianá nd'ai ngandaná.

²⁵ Ko najmi jas'en ndjiojmi ján tsa tu xi nkjin niyá tsjáha chje yjoho, xi nkú ts'ín fas'en já na'miū ante xi 'yún nkjúun nga xkj nú fas'enko jní xi najmi kui ts'e. ²⁶ At'aha tsa nkjin niyá jas'en Cristo yo, nkjin r̄a niyá k'ien kai, b'ah̄a r̄a nkúhu nga kamañda asuntee kó santaha nd'ai. Tunga nkuhú niyá tsakúchji yjoho nd'ai, nistjin fekuhu xi kich'aá nd'ai, kó kits'ínkjas'en yjoho xi nkúhu chje tu xi kits'ín t'axihin ngatitsuun.

²⁷ Xi nkú nga ts'ín tijña nga ngayjee xuta tjíhin nga nkuhú niyá kuayá kó askahan chasehé mí nihi xi kits'ín, ²⁸ kui nga b'a ta ts'ín Cristo nkuhú niyá kitsjá yjoho xi nkúhu chje nga kikjexín ngatitsuhun xuta. Ko nk'ie nga kj'uaí niyá xi ma joho, najmi kj'uaí tsa ngatitsun ts'ínndyat'a. Xuta xi tíkuyá níhi kj'uaíkj'á.

10

B'i ts'ín tís'ejña chji nga nkuhú niyá kitsjá Jesu chje tu xi n'endyjat'aha ngatitsuun

¹ Kjuatéxumahá Moise tu 'ya y'éjña chubayahá ni nda xi kj'uaí askahan. Najmi kui xi nda kikjiun.

Kui nga kjuatéxumoo̽ ndahachí najmi mahā rā ts'íhin nga káma xi tjíhin nga káma xúta xi xkí nū f'aik'uhun Nt̄ianá nga tā kuihi chje tsjá. ² At'ahá tsa xúta xi chje tsjáhá Nt̄ianá nkuhú niyá káma je kai, najmi b'ā tā kuitusūhu kjuankjintak'uhun nga jé tjehēn kó najmi tā tsjáha chje. ³ Tunga chje xi tsjá ní xkí nū, kui xi ts'ínkj'áitsjehēn nga tjíhin ngatitsun. ⁴ At'ahá jníhi turu kó jníhi chutentsū najmi mahā kjexín ngatitsuun.

⁵ Kui b'ā maha, nk'ie nga j'aihi Cristō əsunntee, b'i kitsú:

Najmi kin'e mjei chū xi n'ek'ien kó chje,
kui nga nku yjoninte kin'ek'ahani.

⁶ Najmi kama tsjohi chū xi s'etíyje,
kó tā ndaha xi n'ek'ien nk'ie nga s'echjí ngatitsuun.

⁷ Kui nga b'ā kixihinna: “Á an ei.

Ji Nt̄ianá, jáā tū xi ts'intjusuhunna ni xi mjehi,
xi nkú ts'ín tinchjaníjmíyahana xujun éhín.”

⁸ Títjun b'i kitsú nga kinchjá: “Najmi kin'e mjei kó tā ndaha najmi kama tsjohi chū xi n'ek'ien kó chje kó chū xi s'etíyje kó xi n'ek'ien nga s'echjí ngatitsuun.” B'ā kitsú ndaha tsa b'ā títsu kjuatéxumoo̽ nga xúta tjíhin nga tsjá ni xu'bō.

⁹ Askahan b'i tā kitsú sa: “Á an ei. Jáā tū xi ts'intjusuhunna ni xi mjehi.” B'ā ts'ín kits'ín t'axíhin chje xi tjun kits'ínkjó tū xi y'éjñaha ni xi kitsú əskahan. ¹⁰ Ko at'ahá kits'íntjusun Jesucristō ni xi mjehé Nt̄ianá, kui nga tsichu ma jehená nginkun Nt̄ianá nk'ie nga nkuhú niyá kits'ínkjas'en yjonintehé xi nkúhu chje.

¹¹ Ngayjee já na'miú xkí nístjin ts'ín xá xi kanéhé. Nkjin niyá tū nku kuihí xáha xi ts'ín nga tsjá chje,

chje xi ndahachí najmi mahä kjexín ngatitsun. **12** Tunga Jesucristo nkuhú niyá kitsjá chje. Kui xi kits'índyajnu ngatitsuhun xutä kó tu nkjéhé ni chjíhi rä. As'ai ngjik'iejñat'ahä Ntjaná. **13** Yo tíjña nga tíkuyá santa nkúhu nga k'uéntu Ntjaná xi fi kontrahä kinte tsuku. **14** Nkuhú chje kitsjá tu xi kamaha xutä xi kíkj'áts'e xi tjíhin nga kama kó b'a k'uéntu sín.

15 Kó Espirituhu Ntjaná b'éjña chjiná niu nga b'i tsu:

16 Nk'ie nga b'a kama, títsu Ntjaná,
kuihí ni xu'bí xi k'uendákä xutä xu'bo.
K'uejñájian kjuatéxumanä kjuankjint'ak'uhun,
kó tå k'uet'á əsun animahä.

17 Kó b'i tå kitsú:

Najmi tå ts'inkj'áitsjen sahana
ngatitsuhun kó ni ch'onk'uhun.

18 Kó má nga n'endyjat'a ngatitsun, najmi tå n'ek'ien saha chü nga s'echjí.

B'i ts'ín tís'ejña chji nga tjíhin nga kfinndjukqá ni xi tsjáná Jesu

19 Kui b'a maha nd'ai, já nts'e, ngat'aha ngabayaha Jesu najmi tå binchankjúhun räá yjoná nga kuitjás'eén ante xi 'yún nkjúun. **20** At'ahä Jesu kikjex'áná niyá xi f'atikjá najyun xi tjenchja ante xi 'yún nkjúun, nku niyá tsetse xi tíjña tít'un. Kui najyuun, kui xi tsuhü rä yjonintehé Jesu. **21** Kó kui xi ndä na'mi k'akuná xi basehë ninkuhü Ntjaná. **22** Kui nga ngayjehe animaná tjink'úhun räá Ntjaná kó najmi tu jo jan katumaná nga s'ejinná Ntjaná. At'ahä ja kin'e je animaná. Najmi tå chüntí tjýaha kjuankjintak'unna kó ja kin'e chunkohó ntániuju je yjonintená.

²³ Ndjá tinchajián ni xi tichuyáá, aṭ'ahá b'a ts'ín s'ejinná kó yaá nga ts'ín Nt̄ianá ni xi kitsú. ²⁴ Tinchísjai nijyáá xi nkú ts'ín b'i ngjáhán kuijsinkaá xinkiá tu xi s'e sahaná kjuatjo kó nga n'e saá ni xi nda. ²⁵ Najmi tu b'ejñaá nga káma ñjakúkaá xinkiá, xi nkú incha ts'ín k'uá. Tu sa ní b'i ngján tjen nga'yúhún xinkiá, kó 'yún b'a n'e saá aṭ'ahá tiyáá nga tibichú tiña nistjin nga kj'uái Ndá Nt̄ianá.

²⁶ Tsa ja yaá én xi naxu tjín kó tu nku tín'enáá ngatitsun, najmi ta tjín saha chje xi k'uai tu xi n'endyjat'aha ngatitsunná. ²⁷ Nku tutuhú nkjúhún kjuá xi n'ená ndyjun nkini chúyaháá kó nd'í xi tu xi 'yúhún xi ts'ínkjekoho Nt̄ianá xi fi kontrahá.

²⁸ Nistjin nk'ie, xi najmi ts'íntjusun kjuatéxumaha Moise, kui xi najmi ch'a ma nímaḥá nga n'ek'ien. B'a ma tsa jo kó tsa jan xi kuiṣuya jé xi kits'ín. ²⁹ Tsa b'a ts'ín nkjún tíjña kjuatéxumoo, ¿mí ni xi n'ehe xi tibasinne Ntíhi Nt̄ianá? ¿Mí nihi xi n'ehe xi tu a nihí tímahá jní xi y'éndakoho Nt̄ianá ni tsétse xi ts'ín jehé xutá xi b'a títs'iún? ¿Mí nihi xi kámaha xi ch'on títsuhu Espiritu xi ts'índzjo kjuandaha Nt̄ianá? 'Yún tse kjuanímä xi ts'íinkjáihin xi b'a ts'iún.

³⁰ Yaá nga b'i kitsú Nt̄ianá: "Ahán xi k'uasjé chjíá, an xi tsjahá chjíhi." Kó b'i ta ts'ín tjít'a ya: "Nt̄ianá kuašehe mí nihi xi kits'ín xutá xi ts'e." ³¹ ¡Tu xí nkjúhún tjín nk'ie nga Nt̄ianá xi tíjña tík'uun ts'ínk'íechjí xi najmi benkjúhún!

³² N'ekj'áitsjohoon yjonuu nistjin nk'ie, nk'ie nga as'ai kamankjihínnuu én nda tsuhu Nt̄ianá. 'Yún ndjá tsincho nga kin'e chukjuo kjuanímä xi kisakúnuu. ³³ Tjín nistjin nga ch'on kik'innuu kó

kin'e'unnuu nginkun ngayjeee xuta nantio, ko kj'aí nistjin ngáha ta kamako xuta xinkju xi b'a ta kamat'ain. ³⁴Ta kama nimanu xuta xi kjintuyá'yún ko kin'ekjón nga kichju'ánu ni xi tjínnu. Tsjo kamanu nga b'a kamat'on at'aha yo nga ndjiojmi jáñ tijínnu ni xi 'yún nda sa xi najmi maha fe.

³⁵Tu nkú katuma 'yún tak'unnu Ntjaná, at'aha tsa b'a n'oo, chánka chjí xi n'ekjóhon. ³⁶Tjíhin nga n'ę chukjuo ni xi tímat'on, tu xi kama n'ehenu ni xi mjehe Ntjaná ko b'a ts'ín sakúhunu ni xi kitsúya titjun nga tsjá. ³⁷At'aha b'i ts'ín tjít'a éhen Ntjaná: Ndyja sa ichí nga kj'uáí xi tjíhin nga kj'uáí, najmi ta k'uqdayaha ra.

³⁸Xuta xi ts'ān xi ja naxu nginkán k'uéjña tík'un tu ngat'aha nga s'ejihin an. Tunga tsa ngjuainjihistun, najmi ta sasíhinna kui xuto.

³⁹Ñá najmi xuta xi finjihistun nga tífi xi má nga ndyja. S'ejin níná ko tichuhuún animaná.

11

B'i ts'ín tís'ejña chji ni xi 'mihi ko nkú tsuhu ra nga s'ejiinná Ntjaná

¹Nk'ie nga s'ejiinná Ntjaná, ya kixiá nga n'ekjáhíjin ni xi tichuyáhaá ko behe tak'aán nga kjuaxx ni xi najmi tíma chjiná. ²At'aha kis'ejihin xuta xi kis'e nistjin nk'ie, kui nga nda ts'ín incha kichubanijmíyaha.

³At'aha s'ejiinná Ntjaná, kui nga yahaná nga én xi tsitjuhu ts'a Ntjaná kits'índakoho ąsunnteee ko mankjinná nga ni xi tíyaá kin'endakoho ni xi najmi ma chji.

4 At'ahä kis'ejihin Abel Nt̄ianá, kui nga kitsjáha ra Nt̄ianá chjé xi 'yún nda sa nga xi kitsjá Cain. At'ahä kis'ejihin, kui nga Nt̄ianá b'a kitsúhu nga kui xi nku ndä xi naxu kó kits'ínkjáihin chjehé. Kó ndaha tsa ja k'ien Abel, t̄unga tibakú chubayaháná xi nkú ts'ín kis'ejihin.

5 At'ahä kis'ejihin Enoc Nt̄ianá, kui nga Nt̄ianá ngjiko tík'uhun rä ndjiojmi ján kó najmi k'ien. Najmi t̄aq kisakúhu, at'ahä Nt̄ianá jakj'ajihinséhen. Kó kintehé ni nga kichjubé, nda ts'ín kichubanijmíaha nga kits'ín ni xi kisasíhín Nt̄ianá. **6** Tsa najmi s'ejihin xut̄a Nt̄ianá, najmi tjín xi nkú ts'ín sasíhín rä Nt̄ianá xut̄a xu'bo. At'ahä xi mjehe kj'uaík'un tiñaha Nt̄ianá, tjíhin nga s'ejihin nga tjíñha Nt̄ianá kó nga Nt̄ianá tsjáha ni xi nda xut̄a xi bangisjaihi.

7 At'ahä kis'ejihin Noe Nt̄ianá, kui nga kint'é'éhen nk'ie nga Nt̄ianá kitsúya titjuhun rä ni xi najmi kjee ma chji kó kits'ínnada tsutsu chánkoog nga kits'ínk'anki xut̄a xi ts'e. B'a ts'ín kis'ejñanehé rä xut̄a nga kfe, kó kisakúhu Noe nga naxu kama nginkun Nt̄ianá at'ahä kis'ejihin.

8 At'ahä kis'ejihin Abraham Nt̄ianá, kui nga kint'é'éhen nk'ie nga kichubahä nga ngjuuai nanki xi ts'íinkjáihin ąskahan, ndaha tsa najmi be sisin má nga ngji nga tsutju. **9** At'ahä kis'ejihin, kui nga y'ejñaha nanki xi kitsúya titjuhun rä Nt̄ianá nga tsjáha, ndaha tsa y'ejña xi nkúhu nku ndä xi xin nibáha. Ni'ya najyunte y'ejñayako Isaac kó Jacob, xi ąskahan t̄aq ts'íinkjáihin ni xi kitsúya titjuhun Nt̄ianá. **10** B'a kits'ín Abraham at'ahä ja tjíñajin kjuankjintak'uhun nga nanki xi najmi

ndyja k'úéjña, xi Ntjaná k'uénda kó ts'ínnnda.

11 Ko at'ahá kis'ejihin Abraham Ntjaná, kui nga kik'aihi rä nga'yún nga kámaha ná'mi, ndaha tsa ja chá nkjún kó ntí Sara, at'ahá kis'ejihin nga Ntjaná ts'íintjusun ni xi kitsúya titjuhún. **12** Kui nga nku ndá xi najmi tā tjihin rä nga'yún yjonintehe, kui xi kis'ehe ntje xi b'a ts'in nkjin tsichu ma xi nkúhu niñu xi tjín nk'a jáñ kó xi nkúhu tsumí xi tjín andai ntáchak'uun, kui xi najmi mahá sexki.

13 Ngayjee xutá xu'bí incha k'ien nga najmi kits'ínkjáihin ni xi kitsúya titjuhún Ntjaná nga tsjáhá. Tunga incha kis'ejihin rä kó kama chubayahá niú, kó b'a incha kitsú animahá nga kui xi xin incha nibáha kó nga tu tjimasúhún asunntei. **14** Xi b'a incha tsu, kui xi bakúchji nga nanki xi ts'e tíincha bangisjai. **15** At'ahá tsa tu nku kama bahá rä má nga incha nibaha, kik'óya rä ngáha kai. **16** Tunga kama mjehé rä nku ante xi 'yún nda sa, kui xi tijña ndjiojmi jáñ. Kui nga najmi ma subahá rä Ntjaná nga ya nga kui xi Ntjahá xutá xu'bo, at'ahá Ntjaná ja y'éndahá nku nanki.

17 At'ahá kis'ejihin Abraham Ntjaná, kui nga kitsjáha Isaac xi nkúhu tsa chje nk'ie nga kikjut'ayák'uhún Ntjaná. Kama k'un nga xi nkúhu nku chje tsjá ntí nku tutuhú, ndaha tsa ntíú kinchjajin Ntjaná **18** nga b'i kitsúhú: "Isaac y'ahá rä ntje xi s'ehi." **19** B'a kitsú Abraham nga Ntjaná tjihin nga'yún xi má nga ts'ínkj'áya ngáhá rä xutá ngabayoo. Kui nga kisakú ngáhá rä ntíhi xi nkúhu tsa j'áya ngáhá rä.

20 At'ahá kis'ejihin Isaac Ntjaná, kui nga nda kinchjanehe Jacob kó Esau nginkun Ntjaná nga

kitsúyahä ni xi kama ąskahan.

21 At'ahä kis'ejihin Jacob Ntjaná, kui nga kintehé ni nga kuayáha, nda kinchjane nginkun Ntjaná nga nkunkú ntíhi Kuse. Kits'íntsjohö Ntjaná nga y'a'yúhún kó ya yánisehé nga tsisintjen.

22 At'ahä kis'ejihin Kuse Ntjaná, kui nga kintehé ni nga kuayáha, kitsúya titjun nga kuichú nistjin nga kuitju xutə Israel ante Egipto kó kitsúya xi nkú n'ehé nintaha.

23 At'aha kis'ejihin xi chähä Moise Ntjaná, kui nga kingjájña 'maha ntíu jan sá tjihin nk'ie nga kitsin, at'ahä incha kikie nga tsjo tjín ntíu kó najmi kitsankjún kjuatéxuma xi kitsjá ndä reihí Egipto.

24 At'ahä kis'ejihin Moise Ntjaná, kui nga najmi kits'ín yuhu nga ntíhi tákjhíhíndä faraon k'úihín rä nga ja kama chá. **25** Kama mje níhi nga ta sakút'ahä kjua'un xi tibehé xutahä Ntjaná kó najmi nga ts'iíntsjojin kutju kjuatšjo xi tsjá ngatitsuun. **26** Kits'ínnkjink'un nga 'yún chjí sahā rä kjuanimä xi sakúhu nga kjuanchiná xi tjín ante Egipto, at'ahä kikuyáha chjí xi ts'iínkjáhíndä ąskahan. Ta kuihi kjuanimä xi ąkahana sakúhu xi ts'iín nibá Ntjaná ngajoho.

27 Ko at'ahä kis'ejihin Ntjaná, kui nga tsitjuhu ante Egipto kó najmi kitsankjún kjukjahän ndä rei. Najmi kits'ínkjehé k'un, at'ahä b'a kama xi kikie Ntjaná xi najmi ma chji kamaha. **28** Ko at'ahä ya kis'ejihin Ntjaná, kui nga ts'asjehé Sí Pascua kó kitsjákjua nga jní n'ek'ikoho ankjuahä ni'yahä xutə Israel, tu xi ntítsje xi ts'iínk'iehen ntí tjuhun xutə Egipto najmi ts'iínkoho ntí tjuhun xutə Israel.

29 At'aha kis'ejihin xuta Israel Ntianá, kui nga j'atikjáha Ntáchak'un Niú xi nkúhu tsa nanki kixi. Tunga k'ienjinntahá já jun Egipto nk'ie nga kama mjehé nga b'a ta incha ts'jín ko kui.

30 At'aha kis'ejihin xuta Israel Ntianá, kui nga tsixuntuhu xjóho nanki Jerico askahan nga y'emandai xuta Israel yo yatu nistjin tjíhin.
31 At'aha kis'ejihin naaská Rahab Ntianá, kui nga najmi k'iehen xi nkúhu xuta xi najmi kint'één, at'aha nda ts'ín kits'inkjáihin já jun Israel xi tsichukase mañá yo.

32 ¿Ko mí nihi xi xín sa? Tse nkjún ngjuai konona tsa kuinchjanijmíyahana nda Gedeon, nda Barak, nda Sanson, nda Jefte, nda David, nda Samuel ko já profeta. **33** At'aha kis'ejihin Ntianá jóo, kui nga tjín xi kits'ín nganahá ra já rei, ko nga nda tsatéxumaha xuta xi ts'e, ko nga kits'inkjáihin ni xi kitsúya titjun Ntianá nga tsjáha, ko nga kits'ín nganahá xoo, **34** ko nga kits'ink'ienya ndí xi tu xí 'yúhún, ko nga tsitjunkihí yjoho nga kis'ehe kicha, ko nga kitsjá nga'yúhun yjoho ndaha tsa najmi ta chükjúahá ra, ko nga ndjá ts'asje yjoho nga kikján, ko nga tsanka tjenki já jun kontrahá.

35 Kis'e jminchjín xi kits'inkjáin tík'un ngáhá ra xuta xinkjín xi ja k'ien. Ko tjín ngá xi un kikiéhé nga k'ien, at'aha ante xi 'yún nda sa nga kj'uaíya ngáhá ra mjehé. Kui nga najmi kits'ín yuhu nga ts'íihin ni xi kik'ihin tu xi kama ndaihí ra kai. **36** Ko tą tjín xi kichajnucha ko kis'ehe, ko santaha kis'e'yún ko kis'entuyá'yún.

37 Ko tjín xi ndjio kis'ehe, ko xi kicha'yá kitikjáha, ko xi kicha ndju kin'ek'ienko ho. Ko

tjín xi y'emasún nga chübä kingjahá tjabaxíhín chütsankä kó xi ts'e chüentsü. X'an y'entu, kó kit-sjennkí uncha, kó kin'e'uhun. ³⁸ Y'emasún nanki kixiu kó ajin əsunntu tjenki. Y'entuyá tixa ngijoq kó tixa xi yja t'anankiu. Xuta xu'bi, kui xi 'yún nda kama nginkun Ntjaná. Əsunntee najmi tjeħen ra xuta xu'bi.

³⁹ Nda ts'ín kichubanijmýaha ngayjeq xuta xu'bi at'ahä kis'ejihin Ntjaná, tunga najmi nistjihín kisakúhü ni xi kitsúya titjun Ntjaná nga tsjáha. ⁴⁰ B'a kama at'ahä kits'ín kuentaná Ntjaná. Najmi kitsjá nga nkuhú kui xuta xu'bo kama xi tjihin nga kama. Kama mje níhi Ntjaná nga ta ñja ta ñja kamakäá xuta xu'bo xi tjihin nga kamaá.

12

B'i ts'ín tís'ejñā chji nga Ntjaná ts'ínk'a niyá xi tjoħo

¹ Kui b'a maha, kitsendáihiná xuta xi bakú chübayaná xi nkú ts'ín kis'ejihin Ntjaná. Kui nga t'entu t'axihinná tu mí nihí ni xi ts'ín'áiná kó ngatitsun xi mjehé k'oġġennkiná, kó tjen nga'yúhüún yjoná nga kfin jahaná má tibankíaán. ² Nkuhú Jesu xi n'esihiín. Kui xi kik'atuts'ihin nga s'ejinná kó ts'ín nga s'ejinná xi nkú ts'ín tjihin nga s'ejinná. Kikie titjun kjuatsjo xi sakúhü kó kui nga kits'ihin nga'yún nga k'ient'á kruu kó najmi nkjún kamaha ngat'ahä kjuasuba xi kisakúhü nga b'a ts'ín k'ien. Kó əskahan y'ejñat'ahä Ntjaná má nga batéxuma.

³ Chasé chübayahqo Jesu xi 'yún nkjún kits'ín chükjua nk'ie nga kitsújnu kitsút'ahä já ngatitsuun. Chasé chübayahqo, tu xi najmi kfentahənū kó

kfēhe rā tak'un. ⁴ Tíbixkjanko ngatitsuun, tūnga najmi kjehé sakún̄u ngabaya nga b'a tín'o.

⁵ Ko ja kin'echayo én xi tsjániyánu, xi títsuya nga jun xi ntíhi Ntjaná. At'ahā b'i ts'ín tjít'a:

Ji ntína, najmi tū tohón mahi
éhen Ntjaná xi ts'ínk'a niyáhi,
ko najmi tū n'ekjehi tak'uin
nk'ie nga ndjá kuinchjakohi.

⁶ At'ahā Ntjaná ts'ínk'a niyáha xi tjohó,
ko bjáha ngatenteé xi bichú ma ntíhi.

⁷ N'echukyo nk'ie nga ts'íink'a niyánu Ntjaná,
at'ahā Ntjaná títs'ínkonyu xi nkúhu ntíhi. Ngaten-
teeé xi tí'mi na'mi ts'ínk'a niyá ntíhi. ⁸ Tūnga tsa
najmi ts'íink'a niyánu Ntjaná xi nkú ts'ín ts'ínk'a
niyá ngayjee ntíhi, tū a ntínu ma, najmi ntí kikjihin
jun.

⁹ Nk'ie nga ndyjaná, na'miná xi tjín eí ąsunnteí
ts'ínk'a niyána ko yankjáán. ¿Nkú ts'ín najmi 'yún
kuinú'yá'éhen rāá Na'miná xi tijña ndjiojmi ján
ma, tū xi sákúhuná nga kuintsuba tík'uhunná?
¹⁰ Najmi tū xí tsehé ts'ínk'a niyána na'miná. Ts'ín xi
nkú ts'ín ma chubayahá. Tūnga nk'ie nga Ntjaná
ts'ínk'a niyána, ngandaná b'a ts'ín, tū xi b'a ts'ín ta
je kámahaná xi nkahu kui. ¹¹ Kjuxajé nga najmi
tsjo maná nk'ie nga tjín xi ts'ínk'a niyána. Ma un
nína. Tūnga xi b'a ts'ín 'baí niyáha, kui xi ąskahan
b'ejñajin kjuxajyu ko be xi nkú ts'ín naxu fiko yjoho.

¹² Kui b'a maha, n'ehenu nga'yún. Tjen
nga'yúhun ruu yjonuu. ¹³ Niyá xi naxu tjen
tankínyo, tū xi kámmandaha tsuku xi nimat'a ko
najmi ta ts'ónki saha.

B'i ts'ín tis'ejña chji nga najmi kfí t'axíhíin Ntjaná

14 Tinchísjo nga kas'ekonuu kjuajyu ngatenteę xutə kō nga kjuaje tintsubajiun. At'ahä xi najmi tíñajin kjuaje, kui xi najmi skue Ntjaná. **15** Nda nda chasoo nga najmi tu kas'e ajinnuu nku xi najmi ts'inkjáihin kjuandahä Ntjaná, tsa xi najmi nda s'eyaha kō as'ai tsjá kjuasti kō ts'jín nga ajihin nkjin xutə ngjuaitse ni xi najmi ndaha.

16 Najmi tu kas'e ajinnuu xi chubä kjúantukohó xinkjín ko tā ndaha xi najmi skuenkjún Ntjaná xi nkú kits'ín Esau. Kui xi kama ntí tjun kō nga kui ts'jinkjáihin ni xi ts'e na'mihı, tunga nkuhú nichine kikatéñaha ni xi kanéhé kai. **17** At'ahä yo xi nkú ts'ín ąskahan kin'e t'axín, nk'ie nga kama mjehé nga ts'jinkjáihin nga nda kuinchjanehé na'mihı kai. Ndaha tsa kikjintá nga tsangisjai niyá, tunga najmi tā kis'ehé rä nki ni xi kits'ín.

18 Jun najmi b'a kamat'on xi nkú nga kamat'ain xuta Israel. Kui xi ngjik'úhun nku ąsunntu tjennki xi tíñña eị ąsunnteị, xi kis'ejña ndzjen ndzjen nga kití, má nga kama nistjen nistjen kō kis'ejyún kō ntjø kama. **19** Kō kinu'yá tchio kō nku ntä xi kinchja. Xutə xi kint'é ntō tsanki nga najmi tā kuinchjakō saha rä, **20** at'ahä najmi tsichukjuahä kjuatéxuma xi b'a titsuu: "Santaha kō chū xi kwasínt'a tsukü ąsunntu tjennki tjíhin nga ndjio s'ehé." **21** Tu ni xí nkjhún tjín ni xi kama chjiu ngä santaha Moise: "Tib'atsé nkján", kitsú.

22 Tunga máha jun, tsankink'úhun Ąsunntu Tjennki Sion, nanki xi ts'e Ntjaná xi tíñña tik'uun, nanki Jerusalen xi tíñña ndjiojmi jáñ, má nga kama ñjakú nkjin ńkjún ntitsje xi tit'síntsjoho Ntjaná, **23** má nga kama ñjakú xi tjun kama ntíhi Ntjaná,

xi tjíntut'á j'áihin ndjiojmi jáñ. Tsankink'úhyun Ntjaná xi kuaséhē mí nihu xi kits'ín ngayjeexuṭa, má nga tjíntu animahā xuṭa xi naxu kits'ín, xi ja kama xi tjíhin nga kama. ²⁴ Tsankink'úhyun Jesu xi kits'inchjéhen Ntjaná nga y'enda tsetsenku ni. Ko ta tsankink'úhyun jní xi kisaténdzjoo, kui xi bakú chubayaná ni xi 'yún nda sa nga xi tsakú chubaya jníhi Abel nistjin nk'ie.

²⁵ Chuhyun yjonyu. Najmi tu n'e t'axíuñ xi tincja. At'aha yaá nga najmi tsitjunki nistjin nk'ie xuṭa xi kits'ín t'axín xi ndjá kinchjakohó ei asunntei. Kui nga, īnkú ts'ín kuitjunkihiná ñá tsa najmi n'esihijín xi tijña ndjiojmi jáñ xi ndjá tincjakoná nd'ai? Kui xi Ntjaná. ²⁶ Nistjin nk'ie ntahaq Ntjaná kits'ínk'atsé t'anankiu, tunga nd'ai títsuya titjun ni xi ts'iín nga b'i títsu: "Nku niyá ts'ink'atsé sa t'anankiuko santaha nk'a jáñ."

²⁷ Nk'ie nga "nku niyá sa" títsu, kui xi tsuhu ra nga chjúxin ni xi kin'endoo, ni xi maha f'ajniyá, tu xi b'a ts'ín s'entuhu ni xi najmi maha ra f'ajniyáha.

²⁸ Najmi ma f'ajniyá má batéxuma Ntjaná, ko kui xi n'ekjáihijín. Kui nga tjeher ra mab'achjíhi Ntjaná ko n'etsjoohó xi nkú ts'ín sasihin nga 'yún chankjáán. ²⁹ At'aha Ntjaná, kui xi nkú joyaha nku nd'i xi ts'inkjeyje tu mí nihí ni.

13

B'i ts'ín tís'ejñā chji xi nkú ts'ín kuintubaqá

¹ Tehente b'i ngján n'etjó xinkiu, at'aha nkuhú maha Na'minyu. ² Najmi tu n'echayo nga nda ts'ín n'ekjóhoo xi kj'uaisenu ni'yauyu, at'aha tjín xi

kits'ínkjáíhin ntítsje ni'yaha nga najmi be tsa ntítsje xi j'aisehe.

³ Tjantahaq ruu yjonu xi kjintuyá'yún, xi nkúhu tsa ko ta jun kisuntuyá'yúnko. Ko ta tjantahaq ruu yjonu xi kjuaníma tíf'ajin xi nkúhu tsa ko ta jun b'a tímat'on.

⁴ Ngatento chankjún kjuabixoon, chankjún xi tintsubáko, at'aha Ntjaná ts'íinkokjua xi tjín xi kjúájñako nga najmi kjee bixan ko xi k'uat'aha xinkjín.

⁵ Najmi tu toon n'e mjo. Katumahánu ni xi tjínnu. At'aha b'i kitsú Ntjaná: "Ndahachí najmi k'uejñáha ko ta ndaha najmi ts'in nga maha." ⁶ Kui nga ma k'aán nga b'a bixíhinná:

Ntjaná basinkona,
najmi tjín ni xi kuinchánkjúnna.

¿Mí nihi xi kama ts'ínnna xuta?

⁷ N'ekj'áitsjohqoon yjonu já k'aku xi kis'enu, xi kitsúyanu éhen Ntjaná. N'enkjíntak'un xi nkú ts'in y'entu ko xi nkú ts'in jet'a nistjihin, ko b'a ts'in ta n'e s'ejiu Ntjaná xi nkú ts'in kis'ejihin Ntjaná.

⁸ B'a ts'in tjíyaha Jesucristo nk'ie xi nkú ts'in tjíyaha nd'ai, ko tu nkú b'ahá ts'in s'eyaha.

⁹ Najmi tu 'bainto tsa tjín xi k'uánachanu nga kuakúyanu kj'ái kj'ái ni. Nda tjín nga sakú nga'yúhu anímaná ajin kjuandaha Ntjaná, najmi ajihin kjuatéxuma xi tsjá xuta xi b'a tsu nga nichinee sakújinná nga'yún. Ndahachí najmi basinkoná kui nii.

¹⁰ Nginkun Ntjaná tijñaná nku náchan chje. Yaá nga tijña nkjúhu já na'mi xi ts'ínxát'aha ninku nájyuntee nga kjiné chje xi s'ejñasun náchan chjená.

¹¹ Tijña nga nda na'mi titjuun fas'enko jníhi chu

ante xi 'yún nkjúhun ninku najyuntee nga tsjá chje tu xi n'endyjat'ahq ra ngatitsuhun xuta, tunga najmi máhá tjíntu xuta s'etí yjonintehe chu. Natsin ní s'etí. ¹² Kui nga un kikiehe ra Jesu natsin nantio, tu xi jníhi kits'ín jekoho xuta. ¹³ Kui nga tjihinsehe raá Jesu natsihin nantio ko kasakúná kjuasuba xi ta kisakúhu. ¹⁴ At'ahq najmi tjínná ei nku nanki xi tíjña sín. Nanki xi s'ejña ní askanhan tjenkiá.

¹⁵ Kui nga tehente n'etsjoho raá Jesucristo, a jahá Ntianá tín'etsjoho nga b'aq tín'eé. Kui xi chjená. Katitju tsu'baq nga Jesu xi Ntihi Ntianá. ¹⁶ Ko najmi tu n'echayo nga n'oo ni xi nda ko nga b'i ngján tísinko xinkiu, at'ahq taq sasihin Ntianá chje xu'biq.

¹⁷ Tinú'yá'óhoon já k'akunuu ko chankjún, at'ahq kui xi basehe nga n'oo ni xi tjihin nga n'oo, ko tjihin nga ts'íinkjas'ehen kuenta Ntianá. B'aq n'oo tu xi tsjo k'úhehe ra nga ts'íihin xáhaq ko najmi áí kamahaq xóo, at'ahq taq ngandanu tsa najmi áí kamahaq xáhaq.

¹⁸ Nk'ie nga chubakoo Ntianá, chubantjáini. Ndahá tjíya kjuankjintak'unni nga tín'e xáni ko mjeni nga tu nkú ndahá n'ei.

¹⁹ Chubantjáinú nginkun Ntianá nku kjuanda, tu xi tsjánte xatlíhina Ntianá nga kfínsenuu.

Nda xi kits'ínnda xyjuin b'i ts'ín tít's'ínkjet'a

²⁰ Ntianá xi tsjánte kjuajyu, kui xi kits'ínkj'áya ngáhaq ra ngabayooo Nda Ntianá Jesucristo. Kui xi Nda bastu chánkahaq chutsanko, at'ahq jní xi ts'e y'éndakoho Ntianá ni xi najmi mahaq fe. ²¹ Ntianá katsjánu ngayjee ni xi nda xi machjénnu, tu xi kama n'etjusuhunnu ni xi mjehe. Jesucristo

kats'íncjén nga katuma ajinná ni xi sasíhín. N'ekié yjoná nga tjíhín kjuachánka Jesucristo sanitaha tū nkjéhé ni. B'a katuma.

²² Jun já nts'e, tibankinųu nga nda n'ekjóhon én xi tib'et'ánuu ej nga títsjaniyánuu, at'ahá najmi 'yún tse ni xi kuakiet'á.

²³ Mjena nga chqo nga ja tsitju'a nubayóo nda nts'eé Timoteo. Tsa kj'uaíse xatína, kfínkä ko kui nk'ie nga kfínsenųu.

²⁴ Tífaniñahá ngayjee já k'akunųu ko ngayjee xi kikj'áts'ehé Ntjaná. Xutá ante Italia tā tífaniñanųu.

²⁵ Ngatentoo kas'enųu kjuandahá Ntjaná.

**Éhen Ntianá
New Testament in Mazatec, Jalapa de Díaz
(MX:maj:Mazatec, Jalapa de Díaz)**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazatec, Jalapa de Díaz

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, Jalapa de Díaz [maj], Mexico

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazatec, Jalapa de Díaz

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

**PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
e05183c2-7c34-5cdd-8c78-15ea51bd8cbb**